

ЛЕКЦІЯ 1

Хто перевіряє?

Вітаю, друзі!

Я — Наталя Амброзяк, юрист журналу «Податки & бухоблік». Сьогодні ми зануримося у тему перевірок. Наша команда підготувала для вас курс, який складатиметься із двох частин — податкові перевірки та перевірки Держпраці. Мою частину присвячено саме першим.

Тож у цій лекції ми приділимо увагу тим, хто приходить на перевірки. Ніби все очевидно, але не все так просто.

Хто перевіряє?

Станом на сьогодні проводити перевірки можуть виключно представники головних управлінь в області, місті Києві, Офіс великих платників податків та Державна податкова служба України. Місцеві податківці у цьому процесі безпосередньо не задіяні.

Тобто за загальним правилом, якщо ваш госпсуб'єкт зареєстрований, наприклад, у місті Харкові і перебуває на обліку в Центральній податковій, то до вас прийдуть на перевірку представники Головного управління ДПС України у Харківській області. Вони ж і виписуватимуть податкові повідомлення-рішення, акти, довідки тощо.

Тут одразу виникає запитання: а якщо підрозділи розміщені по всій території України? Хто буде перевіряти там? Наприклад, у вас мережа магазинів.

Податковий кодекс жодних спеціальних правил щодо цього не встановлює.

Проте є спеціальні *Методичні рекомендації*, які затверджені наказами Державної податкової служби.

Тож якщо ви зареєстровані, наприклад, у Харкові, а підрозділи ваші розміщені по всій території України, то організація перевірки буде проходити таким чином.

Якщо це документальні перевірки (планові чи позапланові), то вживаються заходи щодо одночасного проведення перевірки такого платника

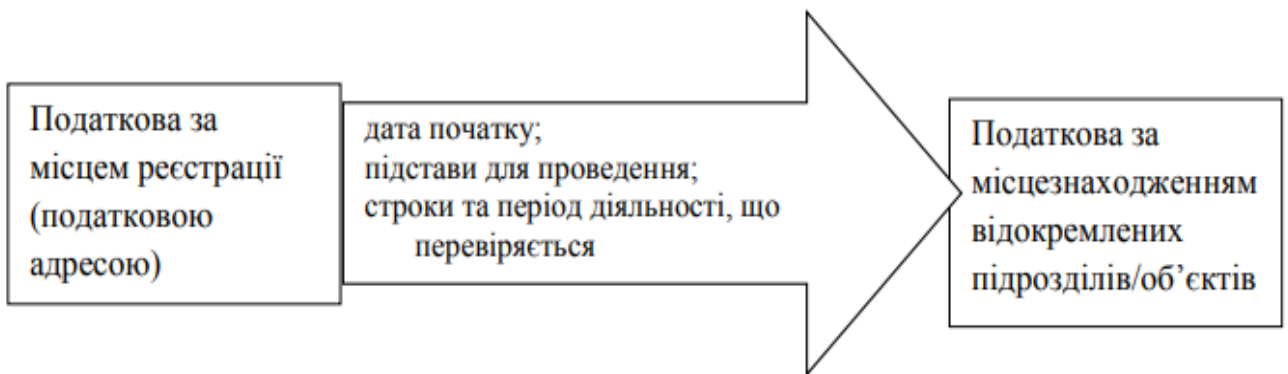

податків та відокремлених підрозділів (наприклад, філій) або ж об'єктів оподаткування.

Так, тих самих об'єктів, які ви показуєте у *формі № 20-ОПП*.

Звісно, якщо йдеться про ФОП, то жодних філій у них бути не може. А от об'єкти оподаткування — цілком. Проте зазвичай у підприємців проводять невиїзну документальну перевірку або ж фактичну перевірку за місцем здійснення господарської діяльності. Тобто за місцезнаходженням, наприклад, магазину.

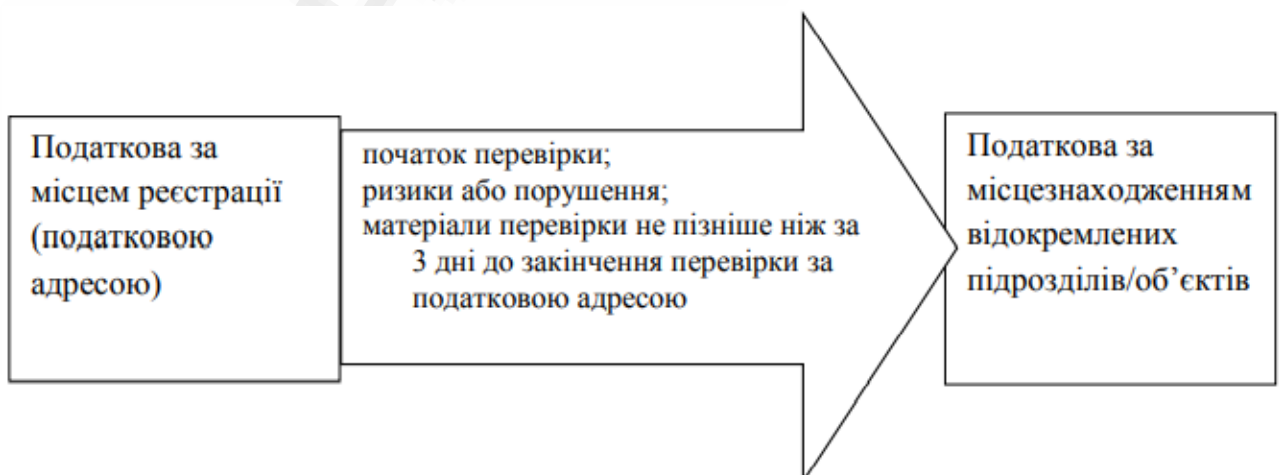
Зверніть увагу: просто так податкова області, де зареєстровано чи то об'єкт, чи то філія, прийти на перевірку не може. Є ціла процедура.

Наприклад, податкова за місцем реєстрації юрособи (тобто за податковою адресою) приймає рішення про проведення документальної перевірки. Далі цей контролюючий орган інформує податківців за місцем реєстрації підрозділів або об'єктів про дату початку перевірки, підстави для її проведення, строки та період діяльності, який буде перевірятися.

Надалі податкова за місцем реєстрації юрособи інформує інших податківців щодо деталей перевірки, які стосуються ризиків або порушень.

Загалом саме податкова за місцем реєстрації платника (тобто за податковою адресою) керує процесом документальної перевірки.

У свою чергу, податкові за місцем обліку відокремлених підрозділів або об'єктів (наприклад, магазинів) інформують про початок перевірки на відокремленому підрозділі або об'єкті, повідомляють про ризики чи порушення тощо. Крім того, «чужа» податкова має провести перевірку та передати її матеріали не пізніше ніж за 3 дні до закінчення перевірки за місцезнаходженням юрособи.

Щодо фактичних перевірок дещо інша історія.

Річ у тому, що за суттю фактична перевірка проходить за місцем фактичного здійснення господарської діяльності платника. Наприклад, за місцезнаходженням офісу чи магазину. А податкова адреса й адреса тих же офісу або магазину далеко не завжди збігаються.

Тож якщо в нас юрособа зареєстрована в одному регіоні, а її підрозділи або об'єкти — в інших і податківці за місцем реєстрації задумали провести фактичну перевірку, то вони діють таким чином.

Контролери за місцем реєстрації можуть ініціювати організацію проведення перевірки таких відокремлених підрозділів або інших об'єктів за їх фактичним місцезнаходженням. Для цього вони звертаються до органу ДПС, на території якого провадить діяльність відокремлений підрозділ або інший об'єкт. У запиті щодо проведення перевірки надається перелік питань, які необхідно відобразити в акті перевірки, та обставин для проведення перевірки відповідно до *статті 80 Податкового кодексу*.

Є нюанси й щодо проведення перевірок під час зміни місцезнаходження юросіб.

Тут вас заспокою: зміна місцезнаходження — це не підстава для проведення тієї чи іншої податкової перевірки. Про причини перевірок ми ще з вами поговоримо в окремій лекції.

Тут я маю на увазі ситуації, коли юрособа змінює місцезнаходження у процесі перевірки або ж одразу після її завершення.

Бо тоді ж не зрозуміло, хто має виписувати акти, податкові повідомлення-рішення, завершувати перевірку тощо.

Тож якщо це сталося, то діють таким чином.

Припустимо, перевірку ще не завершено. Тоді її завершує податкова за «старим» місцем обліку. Також узгодження сум зобов'язань відбувається саме за керівництвом «старої» податкової.

Хоча контролери за попереднім місцезнаходженням можуть залучати також працівників «нової» податкової. Це не заборонено.

Тепер інша ситуація. Ви перебуваєте у процесі переходу на облік у «нове» головне управління ДПС, і податківці вирішили провести документальну позапланову перевірку. У цьому випадку її будуть проводити перевіряючі з органу за основним місцем обліку, який значиться на момент проведення такої перевірки.

Податкова міліція & БЕБ

У рамках цієї лекції хочу декілька слів сказати про податкову міліцію та Бюро економічної безпеки (скорочено — БЕБ). Усім вам відома податкова міліція доживає віку, а їй на заміну приходить новий державний орган — БЕБ.

Нагадаю, що свого часу податкова міліція завдавала досить багато клопоту платникам податків. Саме вони, наприклад, могли надати інформацію до податкової служби про те, що ви не знаходитеся за місцезнаходженням. Це могло спричинити блокування договору про визнання електронних документів, що, у свою чергу, призводило до того, що платник ані звітність не міг відправити, ані податкову накладну зареєструвати.

Були ситуації й набагато серйозніші. Наприклад, за участю податкової міліції порушувалися кримінальні справи проти посадових осіб платника. Не завжди законно. Далі, у процесі кримінального провадження могли вилучатися оригінали первинки, проводитися обшуки тощо. Крім того, проблеми виникали у контрагента такого платника. Зокрема, під питання ставилася реальність операцій.

Проблеми податкова міліція створювала навіть за відсутності права участі у планових та позапланових виїзних перевірках (п. 78.3 ПКУ). Їм дозволялося бути присутніми тільки в разі перевірок у рамках кримінального провадження (яке вони, у принципі, могли організувати).

Загалом одіозне утворення. До речі, тиск на госпсуб'єктів могли здійснювати також Нацполіція та СБУ. І це, скажу вам, ще гірше, ніж податкова міліція. Бо якщо останні розбираються в тонкощах складів економічних порушень, то Нацполіція і СБУ не дуже...

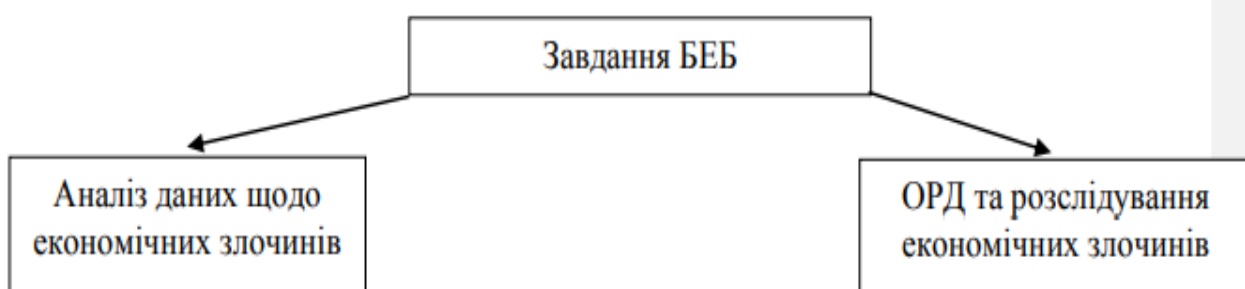
Тож нардепи вирішили змінити ситуацію та передати функції податкової міліції, Нацполіції та СБУ в економічній сфері одному органу — БЕБ.

Основний документ для Бюро — Закон України «Про Бюро економічної безпеки України» від 28.01.2021 р. № 1150-ІХ.

Зверніть увагу: БЕБ перебуває ще у процесі створення. Доти, доки не буде створено Бюро, діє податкова міліція. Про початок діяльності Бюро має оголосити Кабмін.

Основна відмінність БЕБ від податкової міліції у тому, що Бюро — це окремий орган. А от податкова міліція — підрозділ податкової служби. І це вже ослаблює зв'язок між податківцями та міліцією.

У БЕБ буде два основних завдання:

- аналіз даних щодо вже вчинених кримінальних правопорушень в економічній сфері. На підставі цього аналізу планують розробляти заходи протидії порушенням;
- оперативно-розшукова діяльність та розслідування економічних кримінальних правопорушень. Наприклад, за ст. 212 Кримінального кодексу — ухилення від сплати податків.

Нардепи закладали акцент саме на аналітичну функцію Бюро.

Звернути увагу хочу на те, що у БЕБ досить широкий доступ до інформації щодо суб'єктів господарювання, у тому числі до банківської таємниці.

Зокрема, вони зможуть отримувати доступ до інформації про рух коштів на рахунках конкретних ФОП та юросіб без спеціального рішення суду. Але банківська таємниця все ж буде доступна тільки у рамках кримінального провадження. Також Бюро отримуватиме інформацію від податківців, Нацкомісії з цінних паперів та фондового ринку, Фонду держмайна тощо.

І під великим знаком питання поки залишається те, чи буде зливати БЕБ інформацію, наприклад, у податкову. Остаточну відповідь ми отримаємо тільки після появи відповідних підзаконних нормативно-правових актів. Інформація про рух коштів для податківців — це «золота» інформація у рамках перевірки.

Та сподіваємося, що за рахунок нових спеціалістів, які потраплять до БЕБ, додаткові проблеми для добросовісних платників не виникатимуть. Але поживемо — побачимо.